

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

С.В. Дворкін

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних завдань з курсу

«ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ»

*(для студентів 1 курсу заочної форми навчання
за напрямом підготовки 6.030504 – «Економіка підприємства»)*

Харків – ХНАМГ – 2009

Методичні вказівки до виконання практичних завдань з курсу «Вступ до спеціальності» (для студентів 1 курсу заочної форми навчання за напрямом підготовки 6.030504 –«Економіка підприємства»). Укл.: Дворкін С.В. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 12 с.

Укладач: С.В. Дворкін,

Рецензент: доц. В.М. Тюріна

Рекомендовано кафедрою міської і регіональної економіки,
протокол № 1 від 28.08.2009 р.

Зміст

Вступ.....	4
Практичне заняття 1 «Визначення сучасного стану й перспектив розвитку галузей міського господарства».....	5
Практичне заняття 2 «Вивчення нормативних актів з питань функціонування міського господарства».....	9
Рекомендована література.....	11

Вступ

Розвиток економіки як науки вимагає від майбутнього економіста достатньо вільного володіння математичними методами, кругозором в галузі гуманітарних наук, знання іноземних мов. Конкуренція на ринку праці стимулює студентів і молодих спеціалістів освоювати нові сфери діяльності економіста, підвищувати свою кваліфікацію.

Для ефективної роботи в будь-якій галузі необхідно звертати увагу на галузеві особливості. Це допомагає сформувати стратегічний образ мислення, дає змогу ефективно приймати управлінські рішення.

Вивченню базових понять, елементарних методів дослідження, структури й змісту міського господарства для студентів спеціальності “Економіка підприємства” із спеціалізацією в галузі міського господарства присвячена дисципліна “Вступ до спеціальності”. Ці практичні завдання допоможуть студентам ефективніше готуватися до практичних занять й швидше засвоїти базовий інструментарій, необхідний для майбутнього економіста.

Практичне заняття №1

Визначення сучасного стану й перспектив розвитку галузей міського господарства

Мета заняття. У даному практичному занятті пропонується оцінити сучасний стан і перспективи розвитку галузей міського господарства за допомогою здійснення так званого SWOT-аналізу.

Ключові відомості. Виявити стан і перспективи комплексно можливо за допомогою інструментарію таких розділів сучасної економічної науки, як стратегічний аналіз та стратегічне планування.

Як даний аналіз, так і згаданий розділ науки планування мають відношення до стратегії підприємства (галузі). Початково стратегія означала мистецтво підготовки і ведення війни та великих воєнних операцій.

У переносному сенсі стратегія означає мистецтво економічного, суспільного і політичного керівництва масами, яке має визначити головний напрям їхніх дій, вчинків, способів дій, лінію поведінки кого-небудь.

Отже завданням стратегії є побудова головних цілей діяльності галузі (підприємства) на основі знання про обмеження та преференції, які існують в сучасному стані роботи економічної одиниці. Частково такі обмеження та преференції можна виявити за допомогою методики SWOT-аналізу.

SWOT-аналіз — аналіз у стратегічному плануванні, що полягає в розділенні чинників і явищ на чотири категорії:

- *сильних* (англ. - strengths) і *слабких* (англ. - weaknesses) сторін проекту, діяльності підприємства, галузі;
- *можливостей* (англ. - opportunities), що відкриваються при реалізації проекту, діяльності підприємства, галузі, та *небезпек* (англ. - threats), пов'язаних з його здійсненням.

При цьому можливості й небезпеки відносять до чинників *зовнішнього* середовища, сильні й слабкі сторони - до чинників *внутрішнього* середовища аналізованої економічної одиниці.

Чинники *зовнішнього* середовища характеризуються тим, що прямий вплив на їх інтенсивність з боку аналізованого економічного суб'єкта не можливий або суттєво утруднений. Зовнішнє середовище (або *середовище непрямого впливу*), діє не безпосередньо на кожну окрему організацію, а на всі одразу. Чинники зовнішнього середовища найчастіше класифікують за такими групами:

- *економічні* — пов'язані з обігом грошей, товарів, інформації та енергії;
- *політичні* — впливають на політичні погляди й поділяють людей на окремі політичні групи і знаходять вираження в діяльності та прийнятті рішень місцевими органами влади і уряду;
- *соціально-демографічні* - впливають на рівень і тривалість життя людей, а також формують їхню ціннісну орієнтацію;
- *технологічні* — пов'язані з розвитком техніки, обладнання, інструментів, процесів обробки та виготовлення продуктів, матеріалів і технологій, а також ноу-хау;
- *конкуренція* — відбивають майбутні й поточні дії конкурентів, зміни в частках ринків, концентрації конкурентів;
- *географічні* — пов'язані з розміщенням, топографією місцевості, кліматом і натуральними ресурсами (зокрема, корисними копалинами).

Чинники *внутрішнього середовища* є тими чинниками, на величину яких вплив економічного суб'єкта принципово можливий. Серед груп показників, які можна використати для аналізу внутрішнього середовища підприємства чи організації можна виділити наступні: .

- *загальні характеристики підприємства* (наприклад, імідж підприємства, наявність чітко визначених цілей і стратегій, рівень самостійності підприємства, форма власності та ін.);

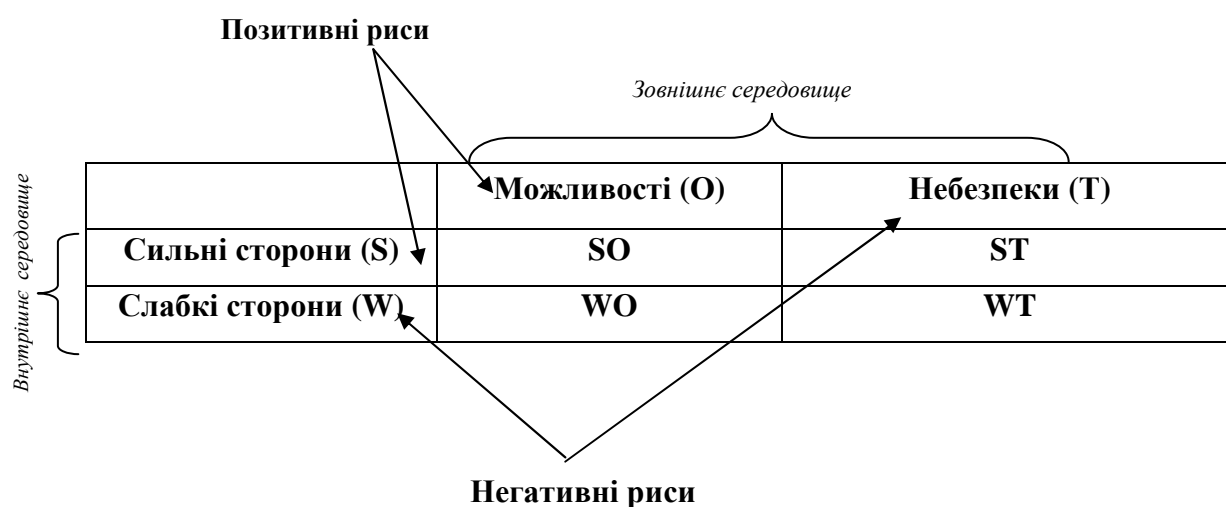
- *маркетинг* (зокрема можливості завоювання нових ринків, система ціноутворення, структура, кількість продукції, що виробляється, та інші показники);
- *виробництво* (наприклад, тривалість і особливості виробничого циклу, рівень розвитку окремих виробничих систем, можливості змін у технології та технічному оснащенні, рівень технології);
- *фінанси* (зокрема можливості пом'якшення реагування на інфляційні процеси, прибутковість, обсяги запасів);
- *науково-дослідні й проектно-конструкторські роботи* (НДПКР);
- *організація та управління* (мається на увазі насамперед підприємницька орієнтація та політика ведення бізнесу, організаційна структура підприємства, специфіка побудови апарату управління);
- *персонал* (наприклад, можливість залучення та ефективного використання висококваліфікованих кадрів, структура і рівень кваліфікації персоналу, компетентність керівників і підлеглих);
- *рівень організаційної культури, цінності й норми, що визнаються всіма* (в тому числі трудова дисципліна і мораль, а також «атмосфера», «клімат» у колективі, мотивація діяльності, системи матеріальної і нематеріальної винагороди, система комунікації).

Скорочення SWOT було вперше введене в 1963 р. в Гарварді на конференції з проблем бізнес-політики професором К. Ендрюсом.

Оскільки SWOT аналіз в загальному вигляді не містить економічних категорій, його можна застосовувати до будь-яких організацій, окремих людей і країн для побудови стратегій в найрізноманітніших областях діяльності.

Скорочення SWOT може бути представлене візуально у вигляді матриці, яка надана в таблиці 1.

Таблиця 1 – Структура матриці SWOT-аналізу

Організація заняття і варіанти завдання. SWOT-аналіз галузей міського господарства пропонується здійснити за допомогою роботи в групах. Групи формують на основі власних уподобань студентів або за вказівкою викладача в кількості не більше 5 студентів. Варіанти завдань наведені в табл. 2 та надаються після співбесіди з представниками груп або за розсудом викладача.

Таблиця 2 – Варіанти завдань до практичного заняття 1

Номер варіанту	Галузь міського господарства
1	Готельне господарство
2	Житлове господарство
3	Озеленення міст
4	Міський електротранспорт
5	Комунальна енергетика

Після видачі завдання студенти приступають до роботи в групах. На виконання завдання відводиться близько 20 хвилин. Залишок часу присвячується коротким (не більше 5 хвилин) доповідям-презентаціям представників груп з викладенням результатів SWOT-аналізу.

За підсумками заняття викладач робить висновки, вказуючи на позитивні й негативні риси у доповідях, результатах аналізу.

Практичне заняття №2

Вивчення нормативних актів з питань функціонування міського господарства

Мета заняття. Це практичне заняття присвячене формуванню навичок роботи з нормативно-правовими актами, що мають відношення до функціонування підприємств міського господарства.

Ключові відомості. Підприємства міського господарства працюють на загальноприйнятих засадах, що характерні для більшості підприємств міського господарства. Однак особливості цієї галузі народного господарства впливають і на формування такого сегмента нормативно-правової бази, яка має безпосереднє відношення тільки до підприємств міського господарства (зокрема, ЖКГ).

До таких нормативно-правових актів можна віднести:

- Житловий кодекс Української РСР від 30.06.1983 № 5464-X;
- Закон України «Про житлово-комунальні послуги» від 24.06.2004 № 1875-IV;
- Закон України «Про Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009-2014 роки» від 24.06.2004 № 1869-IV;
- Закон України «Про питну воду та питне водопостачання» від 10.01.2002 N 2918-III;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку формування тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій і Типового договору про надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій» від 20.05.2009 № 529.

Ці нормативно-правові акти регулюють як загальні, так і часткові аспекти функціонування аналізованих підприємств (галузей). Від ступеня виконання таких актів залежить як ефективність роботи галузі, так і, враховуючи

соціально-економічне значення міського господарства для розвитку держави, власне стан України в цілому.

Організація заняття і варіанти завдання. На даному занятті пропонується за допомогою груп студентів, сформованих на попередньому занятті, провести аналіз запропонованих нормативно-правових актів за наступними пунктами:

- зв'язок нормативно-правового акту з галуззю в цілому чи з окремою підгалуззю;
- вплив на соціальні питання розвитку держави;
- перелік основних понять, що використовуються в нормативно-правовому акті;
- зв'язок з практичними аспектами діяльності підприємства;
- зв'язок з формами керування економікою на рівні держави;
- особисті думки з приводу переваг і недоліків вивчених нормативно-правових актів.

Перелік питань може бути розширений за згодою викладача.

Варіанти завдань наведені у табл. 3 та надаються після співбесіди з представниками груп або за розсудом викладача.

Таблиця 3 – Варіанти завдань до практичного заняття №2

Номер варіанта	Назва нормативно-правового акту
1	Житловий кодекс Української РСР
2	Закон України «Про житлово-комунальні послуги»
3	Закон України «Про Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009-2014 роки»
4	Закон України «Про питну воду та питне водопостачання»
5	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку формування тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій і Типового договору про надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій»

Після видачі завдання студенти приступають до роботи в групах. На виконання завдання відводиться близько 30 хвилин. Залишок часу присвячується коротким (не більше 5 хвилин) доповідям-презентаціям представників груп з викладенням результатів аналізу нормативно-правових актів. За необхідності студенти з інших груп у конспектах фіксують основні положення з аналізованого нормативно-правового акту. За підсумками заняття викладач робить висновки, вказуючи на позитивні й негативні риси у доповідях, результатах аналізу.

Рекомендована література

1. Дворкін С.В. Конспект лекцій з дисципліни «Вступ до спеціальності» (для студентів 1 курсу спеціальності 6.050100 - "Економіка підприємства") . – Х.:ХНАМГ, 2007. – 44 с.
2. Житловий кодекс Української РСР від 30.06.1983 № 5464-Х. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=5464-10>
3. Закон України «Про житлово-комунальні послуги» від 24.06.2004 № 1875-IV. - Режим доступу до ресурсу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1875-15>
4. Закон України «Про Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009-2014 роки» від 24.06.2004 № 1869-IV. - Режим доступу до ресурсу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1869-15>
5. Закон України «Про питну воду та питне водопостачання» від 10.01 2002 N 2918-III. - Режим доступу до ресурсу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2918-14>
6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку формування тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій і Типового договору про надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій» від 20.05.2009 № 529. - Режим доступу до ресурсу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=529-2009-%EF>

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Методичні вказівки до виконання практичних завдань з курсу «Введення в спеціальність» (для студентів 1 курсу заочної форми навчання за напрямом підготовки 6.030504 – «Економіка підприємства»).

Укладач: Сергій Володимирович Дворкін

Відповідальний за випуск: доц. В.О.Костюк

Редактор: М.З.Аляб'єв

План 2009, поз. 391М

Підп. до друку 10.11.09	Формат 60 * 84 1/16	Папір офісний
Друк на ризографі.	Умовн.-друк. арк. 0,5	Обл.- вид. арк. 0,6
Тираж 50 прим.	Замовл. №	

61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12

Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ,
61002, Харків, вул. Революції, 12